

# OMBRES DE PÓLVORA

JESÚS CORTÉS



# 1. Greenwich Park

A finals del mes de maig del 1889, al Greenwich Park de Londres, prop de l'observatori astronòmic, es va dur a terme el rapte d'un xiquet de bolquers anomenat Marcus Benchley. A l'esquena mostrava una taca de naixement de la grandària d'un penic a l'altura de la quarta vèrtebra cervical. Son pare, Arnold Benchley, era agent de policia a la Divisió H de Whitechappel. Tenia vint-i-cinc anys i en duia quasi tres en el cos. La mare, Charlotte Benchley, era infermera al Greenwich Hospital. Havia penjat la còfia i el davantal emmidonat al sext mes d'embaràs.

Era dimecres. Per als Benchley l'única novetat del dia entrava per les finestres en forma de sol radiant. Ni a l'estiu, el cel de Londres acostumava a lluir tan blau, com si els núvols se n'hagueren anat a unes altres latituds. Els Benchley vivien a King George Street, molt prop de l'estació ferroviària i del Greenwich Hospital. De bon matí, l'agent, tot polit i uniformat, es va acomiadar d'esposa i fill i se n'anà a complir les obligacions de l'uniforme, mentre Charlotte Benchley no ho va dubtar a l'hora de decidir-se a fer una passejada amb el fill pels jardins del Greenwich Park.

Des del naixement de Marcus ja era un costum aprofitar els dies de sol. El recorregut sempre era el mateix. Charlotte Benchley eixia de casa amb el cotxet Burton ben

condicionat. Era un cotxet de rodes enormes, de ferro, amb manillar de fusta de roure, i un bressol de vímet folrat amb mantes de llana. Des de King George Street, mare i fill anaven tot dret fins al parc, travessant per Crooms Hill. Als Benchley no els xorraven els diners, però Charlotte sempre vestia amb gust, amb una discreta elegància que li donava un encant natural. Era alta i prima. Pel carrer, amb la falda llarga de vellut, la brusa de coll alt, la jaqueteta ajustada i el barret de palla, personificava el sùmmum de la felicitat. De vegades, com hui, Charlotte duia un para-sol que feia girar entre els dits mentre espentava el cotxet alegrant el paisatge amb somriure de mare primerenca.

Greenwich Park, un antic vedat de caça de la reialesa, ocupava un terreny immens cobert d'arbres centenaris, caminals, alberedes, fondalades i jardins disseminats entre planures verdes. En els punts més elevats hi havia bones vistes del Tàmesi i la City. Més o menys pel centre, al cim d'un turó, es trobava l'observatori astronòmic que va manar construir Carles II d'Anglaterra feia poc més de dos segles. Quan passejava a soles, Charlotte Benchley no arribava mai fins a l'observatori. Dins del cotxet, Marcus sempre s'acabava adormint i Charlotte aprofitava per a seure en algun banc, envoltada d'arbres, a l'empara d'un ressol tebi que li feia llevar-se el barret i mirar al cel amb els ulls tancats.

Sempre passejava pels mateixos llocs. Sempre ocupava els mateixos bancs. En tenia dos o tres de predilectes. En aquesta ocasió va ocupar-ne el que hi havia entre els cirrers que flanquejaven un dels caminals que duïen al cor

del parc. A pesar del sol radiant, feia frescor. Charlotte va seure en un racó que formaven arbustos esponerosos en els quals no convenia perdre un didal. El lloc era solitari. De vegades, sentia la piuladissa d'algun pardalet o coincidia amb alguna parella d'enamorats agafats del braç que li recordaven els dies de festeig amb el seu espòs.

Uns deu minuts després d'haver pres possessió del banc, Charlotte feia una ullada al fill mentre una brisa dolça li recomanava tapar-lo millor amb la manteta escocesa. Encara no ho havia acabat de fer quan dos desconeguts van aparéixer entre els arbres. Eren un home i una dona malcarats i envellits, d'aspecte malforjat. Devien rondar els setanta o els huitanta. Ell, amb gorra i roba esfilagarsada, semblava carn d'asil o de taverna de mala mort. Duia un sarró de cuir penjat en bandolera i una pipa apagada a la boca. Caminava d'una manera curiosa. Coixejava. Ella, enrotllada amb una toca negra de llana, bé podia passar per la llogatera d'una pensió de barriada. Charlotte va pensar en un matrimoni mal avingut. Les seues maneres i aspecte li deien que no devien pertànyer al districte. Discutien. O més ben dit, la dona discutia. Fingia sentir-se indignada per un reliquiari que l'altre havia empenyorat per pagar-se vicis i pintes de cervesa.

Charlotte no es va moure del banc. Tenia l'esperança que el suposat matrimoni passara de llarg. Però no ho va fer. Ben al contrari, la reprensió continuà davant mateix de Charlotte. Era una discussió sense rèpliques que Charlotte escoltava amb una incomoditat mal dissimulada, sense saber cap a on mirar, sense entendre per què tots els in-

tents per desviar la mirada acabaven reparant en detalls fastigosos com les ungles brutes i engroguides d'ell, o la falda d'ella amb pedaços desfilats.

De sobte, l'actuació va canviar d'acte, la dona engegà a pastar fang l'home. Es mostrà sorpresa, com si acabara de descobrir la presència de Charlotte i del cotxet. Va demanar disculpes per l'aldarull, disculpes que Charlotte va rebre amb un somriure tan delicat com forçat. La dona, apenada i agafant-se les mans, s'acostà al cotxet desitjant no haver molestat la criatura. Va mirar-ne dins mig abocada, acariciant la manteta escocesa amb un dit arrugat i ossut, afalagant la benedicció d'un fill amb veu de bruixa engalipadora. Charlotte es posà rígida al banc. No volia que ningú li tocara el fill. Ni el fill, ni el cotxet, ni la manteta, ni res. No suportava la falta de decor. Per a Charlotte, qualsevol que introduïra una mà en el cotxet s'extralimitava i abusava d'una confiança no permesa.

Aleshores, el nas de Charlotte la va posar en alerta. Fou un instant. Com una furgada d'olor penetrant que la brisa li va deixar al seu pas. Olor de cloroform. Una olor dolça. Charlotte la coneixia de sobra. Sobresaltada, quan volgué reaccionar i feia per alçar-se, l'home ja l'atacava per darrere i li tapava nas i boca amb un drap de cotó amarat de cloroform que s'havia tret com si res del sarró. Charlotte s'hi va resistir. De manera instintiva, les mans eixiren disparades cap arrere per defendre's. Colpejaren el rostre del desconegut. La pipa li va eixir de la boca volant cap als arbustos. El desconegut no s'esperava la reacció de Charlotte. El cloroform no actua tan de pressa com alguns

pensen. Charlotte es defenia, però lluitava contra una força sobrehumana. Tanmateix, els crits ofegats no s'arribaven a sentir més enllà de dos o tres cirerers.

La lluita es va allargar fins a perdre intensitat i Charlotte va quedar asseguda al banc, inconscient, amb el cap inclinat com si pregara a Déu, o com una xiqueta a qui havien descobert en una malifeta.

–Vinga, anem-nos-en! –digué la dona emportant-se el cotxet.

L'home regirava desesperat entre els arbustos buscant la pipa perduda. No la trobava.

–Què fas? Vinga!

–M'ha fotut la pipa! És per aquí!

–Oblida't de la maleïda pipa!

–És la meua pipa de la sort! Fou un regal.

Ella se n'anava. Ell no hi trobava res. Només aconseguia arrapar-se les mans entre els arbustos. La coentor dels arraps fou l'únic que es va endur coixim-coixam.

Quan Charlotte Benchley va despertar minuts després, del cotxet no hi havia ni rastre. No s'hi veia ningú enlloc. Un pardalet piulava per algun lloc, potser el mateix que piulava quan hi va arribar. Charlotte va sentir un clam que li travessà el pit. La mirada, espantada, sospità la tragèdia. El cotxet no hi era. Marcus no hi era. La resta fou tot desesperació.

## 2. Al despatx de Lombard Street

Londres s'havia convertit en la ciutat per excel·lència de l'Imperi Britànic. El regnat de Victòria I s'havia expandit per tot el món en forma de colònies i protectorats que es repartien per Àsia, Austràlia o Àfrica. L'Imperi dominava les rutes marítimes, el comerç. Milers de vaixells de càrrega hi arribaven i salpaven pel Tàmesi. A Àsia, a més de guanyar territoris, s'havia descobert que productiu podia resultar el cascall del qual s'obtenia l'opi. El seu control garantia bons beneficis econòmics i el govern no ho va dubtar a l'hora de guerrear contra la Xina. La victòria de l'Imperi es va consolidar amb la rendició de la dinastia Qing, i la posterior firma del Tractat de Tianjin que suposava la legalització de la importació d'opi.

De rebot, a més d'endur-se l'opi a les illes, el tractat va afavorir que molts xinesos i d'altres asiàtics emigraren a Londres buscant millors condicions de vida en un paradís que només existia en la seua imaginació. Perquè Londres, sense possibles, no era cap edén.

Amb el pas del temps, la força de l'Imperi havia atret emigrants d'arreu del món i això havia provocat una massificació de la població. Però, com la lluna, Londres tenia

dues cares. Era alhora riquesa i misèria, teatres engalanats i sales de *music-hall* de dubtosa reputació. Era ciutat de jardins vistosos que recorrien londinencs respectables, i ciutat de barris en què els vagabunds es disputaven els bancs dels jardins a navallades si calia. Hi havia el Banc d'Anglaterra a la City, i l'illa de Jacob, refugi de lladres, a Southwark. Hi havia els cavalls pura sang dels hipòdroms i els gossos de baralles clandestines. Londres era un contrast de llums i ombres, de dies de sol radiant i de dies de núvols negres, d'hotels luxosos i d'asils infestats de polls. Així era Londres el dia que van raptar Marcus Benchley al Greenwich Park en un dels dies de sol radiant.

Dues setmanes després del rapte, al despatx de Lombard Street, a la City, el detectiu Samuel Coffin guardava l'expedient de l'últim cas que havia resolt, l'estafa d'una empresa exportadora de café a la seua pròpia companyia d'assegurances, l'Assurance Society. L'empresa, la Sheldon Coffe & Co., havia fingit la pèrdua d'una càrrega de café i coco procedent de Ceilan. Va al·legar el naufragi del vaixell que la transportava en aigües de la mar d'Aràbia. Tot el cas es fonamentava en documents falsos que un empleat va destapar després de ser acomiadat per no voler fer el joc als empresaris estafadors.

Era dimarts, l'11 de juny. Sam Coffin es tornava a sentir en pau amb el món. Sempre se sentia així, molt pagat, quan resolía un cas. Tancat al despatx gaudia de la satisfacció del treball ben fet. Només faltava que un empleat de l'Assurance entrara per la porta amb un pagaré pels honoraris.



El despatx tenia dues peces. La primera feia de sala d'espera decorada com un saló. Una catifa turca cobria el sòl. Mentre esperava a ser rebuda, la clientela podia seure en un sofà o en una butaca Chester. Enmig hi havia una tauleta de banús amb un bust d'Abraham Lincoln i un cendrer de plata i cristall de roca. Prestatgeries i armariets de portes envidrades cobrien les parets de llibres i licors. Un penjador de peu ocupava el racó de la porta. Un finestral donava al carrer. Coffin feia servir l'altra peça d'oficina.

El detectiu havia tancat el cas de la Sheldon fent servir mètodes allunyats dels procediments legals que quasi sempre trobava poc pràctics per les imposicions dictades per les lleis londinenques. Coffin no els feia massa cas. Ell pertanyia als Estats Units. Era de Pennsilvània. Havia format part de l'Agència Pinkerton de Chicago durant trenta anys. Ara, amb vora seixanta, ni lleis ni criminals el separarien dels seus Colt Paterson i de les seues regles a l'hora de deixar malfactors en mans de la justícia. Duia poc mes de quatre anys a Londres. Vivia, sobretot, de rendes financeres. S'havia instal·lat a Devonshire Square, en una casa georgiana prop dels antics molls de la Companyia Britànica de les Índies Orientals. Gaudia d'una bona reputació i sempre era ben rebut en clubs i cercles socials freqüentats per ministres, banquers o alts càrrecs de la policia. L'anomenaven «l'americà». Dels mètodes de Coffin per a emmanillar criminals, la policia acostumava a fer-ne la vista grossa, sobretot perquè al capdavant era el detectiu qui els cedia el mèrit de les detencions. Entre tots dos hi havia un *quid pro quo*. Fins ara havia funcionat.

L'expedient de l'últim cas va acabar arxivat, Coffin es va servir un xerés per a celebrar-ho amb un bon havà, i es va plantar davant de la finestra del despatx mirant al carrer, com si contemplara el món amb certa autosuficiència. En pau. La corbata de llacet li donava un aire distingit. Les patilles amples, blanquinoses com els cabells, aportaven el toc agrest dels seus dies a la Pinkerton. Les berlines i taxis que passaven pel carrer empedrat, sense saber per què, de sobte li recordaren la pols que li cobria les botes quan no era més que un agent amb placa pels carrers de terra de Chicago. Una galta va dibuixar un mig somriure. En aquell moment Sarah Bailey, la seua ajudant, es lligava el barret al saló. Havia d'anar a la papereria del cantó a comprar paper de barba, dos tinters i un parell de barres de lacre, una de roja i una altra de color plata.

Sarah Bailey tenia quinze anys. Havia crescut al barri marginat de Whitechappel, tota una universitat per a aprendre a escopir, buscar brega, o pispar qualsevol cosa que omplira la panxa o es poguera vendre per uns xílings. Ara s'estava convertint en tota una doneta que aprenia bones maneres gràcies a la senyora Trent, la majordoma, cuinera i serventa del detectiu. A poc a poc, Sarah s'anava espolsant els mals costums que l'havien acompanyada des de la infància, sempre envoltada de brètols i desgràcies. Mesos arrere havia sigut clienta de Coffin per un cas que el detectiu va acceptar per cinc penics. Sarah i la seua germana major, Molly, vivien amb el detectiu. Eren les seues protegides des que Coffin les ajudà a escapar de l'infern de Whitechappel. Sarah li feia d'ajudant amb els

casos. El detectiu l'havia ensenyada a cavalcar com una amazona a Hyde Park. Als afores de Londres, Sarah havia après a disparar quasi amb tanta efectivitat com Annie Oakley, la tiradora que acompanyava Buffalo Bill en els espectacles de circ. La societat londinenca es posava les mans al cap quan una senyoreta se n'eixia dels cànons de moralitat i conducta que tota dama respectable havia de complir. I els cànons de conducta i moralitat no passaven perquè el sexe femení sabera disparar o cavalcar. Per això la senyora Trent s'indignava sempre que Sarah acabava aprenent coses que l'allunyaven de les normes establides. Però el detectiu feia el mateix cas de les normes establides que de les lleis. Les dones podien prémer el gallet i cavalcar igual com feien els homes. A Chicago ho sabien molt bé.

Molly Bailey feia d'ajudant de la senyora Trent. Les germanes Bailey es consideraven unes afortunades. Ara tenien diners que Coffin s'havia encarregat d'invertir en petrolis i companyies navilières. Tanmateix, per molt agràida que li estava al detectiu, la il·lusió de Molly era comprar una casa i alliberar-se de qualsevol classe de dependència. Coffin entenia la seua posició. I Molly entenia que tot es reduïa a una qüestió de temps. L'empara del detectiu els havia donat una vida nova lluny de Whitechappel. Però Molly també volia demostrar que tant ella com Sarah podien ser independents encara que seguiren treballant per a Coffin i la senyora Trent. Amb tots dos tindrien sempre un deute impagable.

—Hi tornaré de seguida —va dir Sarah enfilant la porta.

Quan va eixir hi tancà amb mesura. Ja havia après a no tancar de qualsevol manera. La senyora Trent no suportava les portades.

Per l'escala, Sarah es va trobar amb el senyor Matthew, un notari panxut que maleïa cada escaló que pujava mentre la suor li buscava les galtes. A la porteria s'estava el senyor Glenn. Vidu i octogenari, el senyor Glenn era coix del peu dret i caminava ajudant-se d'un bastó. A la porteria no tenia amb qui xarrar i s'entretenia llegint revistes barates. Feia poc s'havia aficionat a la humorística *Punch*. En tenia un bon grapat amuntades al seu voltant. Quan Sarah va passar de llarg per la porteria li va dir «ara hi torne, senyor Glenn!», però el porter ni se'n va adonar. Estava capficat en l'article d'un dels col·laboradors de la revista que es feia anomenar Don Onion - El Hidalgo.

El senyor Glenn, lentament, llegia amb l'ajuda d'un pinçanàs:

«Em van demanar si podia estar present en la inauguració de l'Exposició Espanyola. Si haguera pogut triar m'haguera estimat més veure un torero cantant flamenc».

El grinyol de la porta del carrer el feu alçar la vista. Sarah ja havia desaparegut del seu camp de visió. El senyor Glenn continuà llegint.

«[...] cantant flamenc. Però per sentiment patriòtic –perquè som tan orgullosos com les àguiles que picotegen el raïm que ens dona el xerés–, vaig pensar que devia donar suport als productes de la terra. Em van rebre en el Welcome Club (institució que em recordà molt Madrid i Barcelona, amb un punt d'El Dorado i els cims dels gajosos

Pirineus), i em van complimentar amb alguns dels plats de la meua estimada terra. Molts anaven acompanyats d'una verdura que anomenaven 'creïlla' que em va semblar senzillament excel·lent. Però ja n'hi ha prou, d'això. Deixeu que us pinte un quadre de la gran Exposició Espanyola, un quadre sense parangó.»

La porta tornà a grinyolar. Entrava el jove Myles, un dels comptables de l'agència d'exportació Johnson & Task. Tornava de fer gestions bancàries. El senyor Glenn alçà la vista i la va abaixar a l'instant. No es van dir res. Les salutacions de primera hora del matí desapareixien a mesura que els uns i els altres entraven i eixien per qualsevol motiu al llarg del dia.

El senyor Glenn tornà a la *Punch*.

«Imagineu una galeria enorme reblida de tots els productes possibles d'Espanya. Imagineu milers i milers de parades bellament engalanades amb l'únic propòsit de fer veure la qualitat de la regalíssia espanyola. Imagineu de nou milers i milers de magnífiques parades suportant el pes de carretades de cebes espanyoles, cebes tan bones, tan potents, que fan brollar llàgrimes dels ulls de miríades de buscadors de plaer!»

Per la memòria del senyor Glenn passà la imatge de la seua esposa amb els ulls enllagrimats quan tallava ceba a la cuina de casa. Els llavis li dibuixaren un rictus nostàlgic.

«Imagineu panderetes, tomaques i olives! Imagineu tot això, i encara així no tindreu la més mínima impressió del que ofereix realment l'Exposició Espanyola.

Imagineu una flota de vaixells espanyols que fins i tot sorprendria el platejat i tranquil Guadalquivir. Imagineu un

gran magatzem d'armes amb espases de Toledo i armadures antigues com les de Wardour Street. Imagineu també les pintures més sorprenents i magnífiques. Imagineu Van Dick en el seu millor moment, i també Velázquez, per no parlar del Sabó Pears en els seus cartells publicitaris més inspirats.»

El senyor Glenn no coneixia Velázquez ni Van Dick, però coneixia els cartells del Sabó Pears, autèntiques obres d'art.

Un cavaller molt ben vestit, amb barret de copa alta i bastó de nacre entrà per la porta i enfilà directament la finestrera de la porteria. Lluïa una barba espessa i un bigot que li ocultava el llavi superior. Era alt i robust. El senyor Glenn va pensar que no es devia guanyar la vida fent de joquei.

–Vinc a veure el senyor Chamberlain, l'advocat –va dir el cavaller.

–Tercer pis, el despatx del fons del corredor. Té una placa a la porta. No té pèrdua –informà el senyor Glenn.

–Moltes gràcies –digué el cavaller a tall d'enfilar l'escala.

–Però no hi és –el feu parar el porter.

Quan li preguntaven per algú, automàticament el senyor Glenn el situava a la finca, com en un exercici mental. Si sabia que la persona en qüestió no hi era, ho anunciava tot seguit per a evitar viatges debades. No ho feia mai al revés.

El cavaller es quedà mirant-lo amb gest contrariat.

–El senyor Chamberlain ha eixit deu fer una hora –tornà a informar el senyor Glenn.

–I no sap quan tornarà?

–Amb el senyor Chamberlain no se sap mai. Els clients el visiten i ell visita els clients, sobretot de matí. Però de vesprada fa poques visites.